

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY
KKV-FEJLESZTÉS**

Időszak:

2013. augusztus

Dátum:

2013. szeptember 20.

SZÁZADVÉG
ALLOTTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖMÉNYFACSA-TANULMÁNYOK ÉS TUDÁSMENEDZSMENT

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	3
I. A KKV szektor általános jellemzése.....	5
1.1 Vállalati konjunktúra indexek	5
1.2 KKV indexek.....	6
1.3 KKV-k uniós támogatásának növelése	8
II. Elemzés	10
2.1 KKV-k hitelezése - Növekedési hitelprogram.....	10
2.2 Díj a sikeres vállalkozásokért	14
2.3 Vállalkozói hajlandósága – Nagy Britannia	15
2.4 KKV-k részvétel a közbeszerzésekben	18

Vezetői összefoglaló

Az Európai Unió tagországaiban, a vállalkozások körében végzett bizalmi felmérések szerint augusztusban a feldolgozóipari és kiskereskedelmi cégek várakozásai tovább javultak, míg az építőipari vállalkozások indexe érdemben nem javult. Magyarországon a hasonló módszertan szerint végzett felmérés alapján a bizalmi index további javulása figyelhető meg minden szektorban. A Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet második negyedéves KKV felmérése szintén a bizalmi index javulását jelzi. A beruházási aktivitás jelentősen javult: egy negyedévvvel korábban a vállalkozások 56 százaléka nem tervezett beruházást, most már csak 26 százaléka nem tervezi. Az exportáló közepes vállalkozások konjunktúra index ugyanakkor romlott.

A vállalkozások száma júliusban enyhén emelkedett. Létszám-kategóriánként vizsgálva ugyanakkor csak a 0 fős és ismeretlen létszámú cégek gyarapodtak, a többi kategóriában kisebb-nagyobb csökkenés volt megfigyelhető.

Júniusban a vállalati – azon belül a KKV – hitelállomány tovább mérséklődött. A MNB Növekedési Hitelprogramjának eredményei még nem jelentek meg ezekben az adatokban, a jegybank előzetes tájékoztatása szerint ugyanakkor sikeresnek mondható a program. Az első körben 500, majd 250 milliárddal 750 milliárd forintra emelt hitelkeretet a várakozások szerint szeptember végig teljesen lekötik a bankok, ezért az MNB újabb 2000 milliárd forintos programot hirdetett. A konstrukció az első körben rögzített paraméterekkel folytatódik.

Az első körös tapasztalatok alapján elmondható, hogy a hitelintézetek jelentősebb részben meglévő hitelek kiváltására fordították a keretet. Az új hitelekben belül 32 százalék a beruházási hitel aránya. A hitelprogram mindenképpen hozzájárul a banki portfóliók javításához – még ha nem is az az elsődleges célja. A pénzügyi válságot követően a KKV hitelállomány portfólió minősége jelentősen romlott, a kereskedelmi bankok állományán belül 12 százalékra emelkedett a „rossznak” minősített hitelek aránya a 2008 év végi 4,2 százalékról. A Hitelprogramon belül ezért is lehetett népszerűbb a hitelkiváltás.

A másik fontos kézzelfogható eredmény, hogy a devizahitelek aránya már szeptemberben mérséklődött. A devizahitelek súlya a júniusi 52 százalékos szintről – a jegybank előzetes adatai szerint – szeptember végére 44 százalékra süllyedt.

A tervek szerint a 2000 milliárdos keret 90 százalékát új hitelezésre, míg a fennmaradót 10 százalékot hitelkiváltásra fordítanak. Kérdés, hogy sikerül-e felpörgetni az új hitelezést. Várhatóan az októberben induló második körben is a hitelkiváltás lesz a népszerűbb – a keret erejéig. A program hatása várakozásaink szerint inkább a portfóliók minőségének javításán keresztül jelentkezik, azaz nem direktben járul hozzá a KKV-k beruházási hiteleinek emelkedéséhez.

Kedvező beruházási hajlandóság mellett ugyanakkor a hitelkínálat szűkössége nem lehet akadálya a gazdasági növekedés felpörgésének. A bizalmi indexek kedvező beruházási

várakozásokat jeleznek, ami ha „találkozik” a bőséges hitelkínálattal és a javuló banki portfóliók miatt magasabb banki kockázatvállalással, kedvezően alakulhatnak a növekedési kilátások.

A nemzetgazdasági miniszter augusztustól havonta három kategóriában ad át díjakat sikeres vállalkozásoknak. A sikeres vállalkozások elismerése fontos, hiszen a vállalkozói lét elfogadottsága nagyon alacsony Magyarországon, ami hatással van a vállalkozói hajlandóságra. A Global Entrepreneurship Monitor felmérése szerint a vállalkozókra nagyon kevés pozitív médiafigyelem irányul illetve a lakosság kevésbé érzékeny a vállalkozókról szóló sikertörténetekre. A vonatkozó adatok szerint Európában utolsók vagyunk. A vállalkozók társadalmi státusza már ugyanebben az összehasonlításban kedvezőbb, a listázott huszonegy ország között 2009-ben a kilencedikek voltunk.

A Vállalkozás 2020 Cselekvési Terv¹ célul tűzi ki, hogy minél többen vállalkozzanak Európában. Aktuális elemzésünkben bemutatjuk a brit gyakorlatot, amely a munkanélküliek vállalkozóvá válását segíti elő. A 2011-ben indul New Enterprise Allowance kezdeményezés legfontosabb jellemzője, hogy a pénzbeli, vissza nem térítendő támogatást mentorálással kombinálja. A vállalkozói ismeretek megszerzése elengedhetetlen ahhoz, hogy az újonnan induló vállalkozások sikerrel boldoguljanak az üzleti világban.

A Közbeszerzési Hatóság 2012-es beszámolója alapján a KKV-k „nyerési esélye” kicsit romlottak 2011-hez képest, de uniós összehasonlításban még így is az átlag fölött helyezkedünk el. Magyarország ugyanakkor elmarad a fizetési határidők teljesítésében, ami egy közbeszerzésnél komoly gondot okoz a KKV-knak, másrészt hátrányban vagyunk az elektronikus közbeszerzések széles körű alkalmazása terén. Várhatóan két éven belül sikerül átültetni a közbeszerzési irányelv vonatkozó szabályait, ami lehetővé teszi a vállalkozások számára az egyszerűbb és rugalmasabb elektronikus ügyintézés.

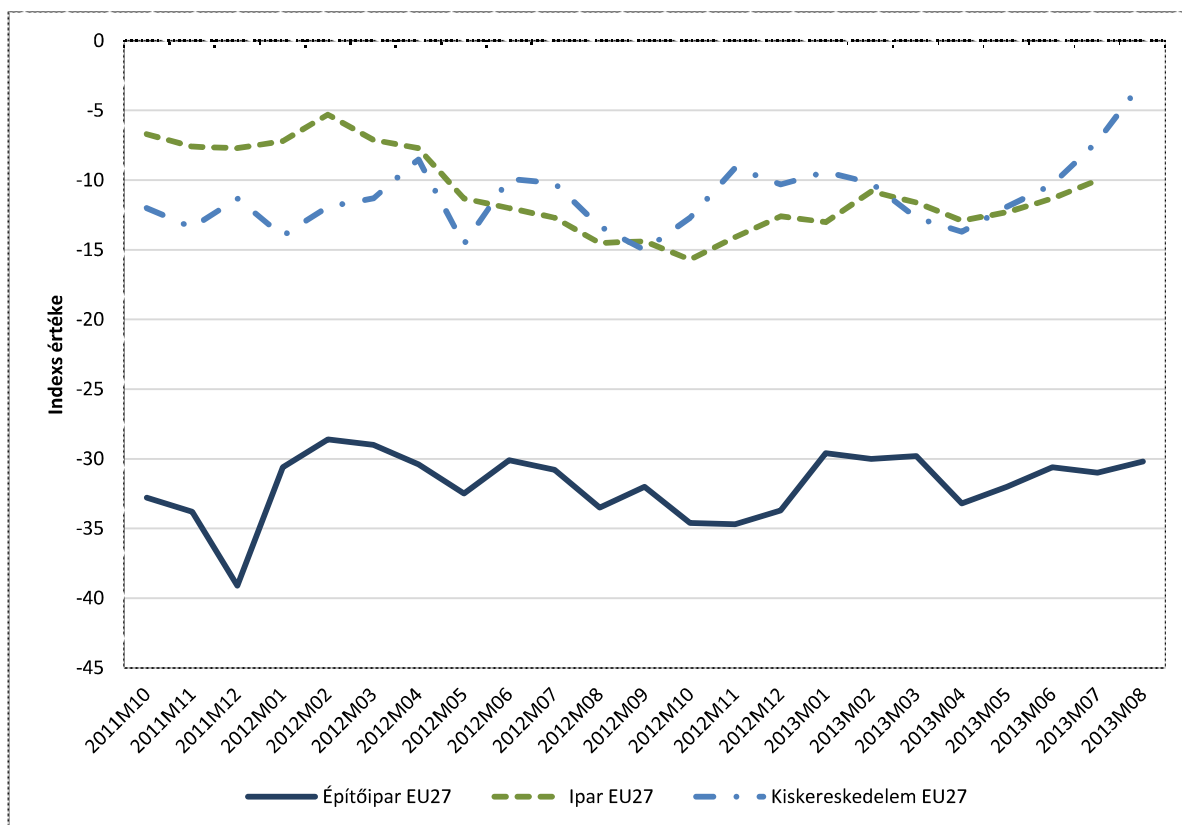
¹ A Cselekvési Tervet részletesebben a 2013/1-es KKV jelentésben mutattuk be.

I. A KKV szektor általános jellemzése

1.1 Vállalati konjunktúra indexek

Az Európai Unió tagországaiban, a vállalkozások körében végzett bizalmi felmérések szerint augusztusban a feldolgozóipari és kiskereskedelmi cégek várakozásai is tovább javultak. Az építőipari cégek bizalmi indexe érdemben nem javult, még mindig -30 pont közelében ingadozik.

1. ÁBRA: BIZALMI INDEXEK ALAKULÁSA AZ EU27 ORSZÁGOKBAN (MÉRLEG, SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTVA)

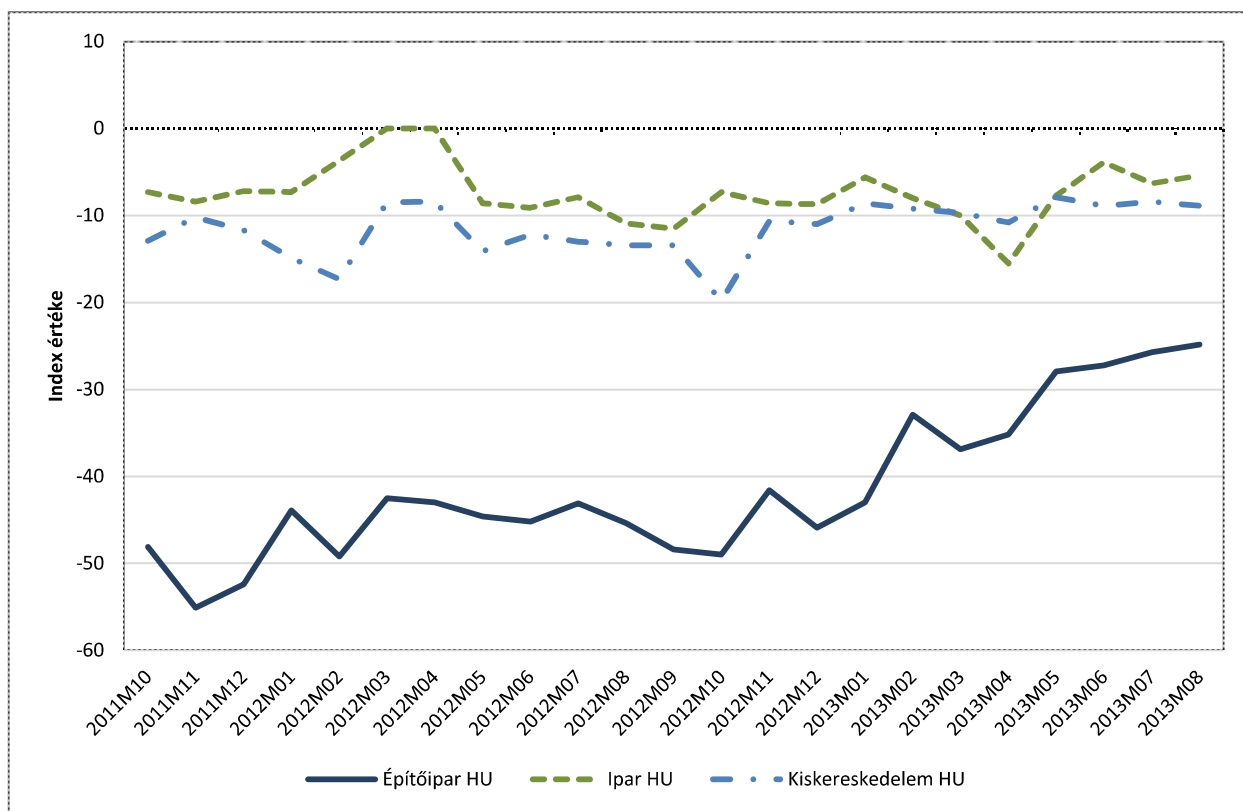

Forrás: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teibs020&plugin=1>

Magyarországon a hasonló módszertan szerint végzett felmérés alapján a bizalmi index további javulása figyelhető meg minden szektorban. Az építőipari cégek várakozásai augusztusban ismét meredeken emelkedtek. A kiskereskedelemben működő vállalkozások bizalmi indexe stagnált, míg a feldolgozóiparban az index értéke enyhén emelkedett.

2. ÁBRA: BIZALMI INDEXEK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON (MÉRLEG, SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTVA)

Forrás: Eurostat,

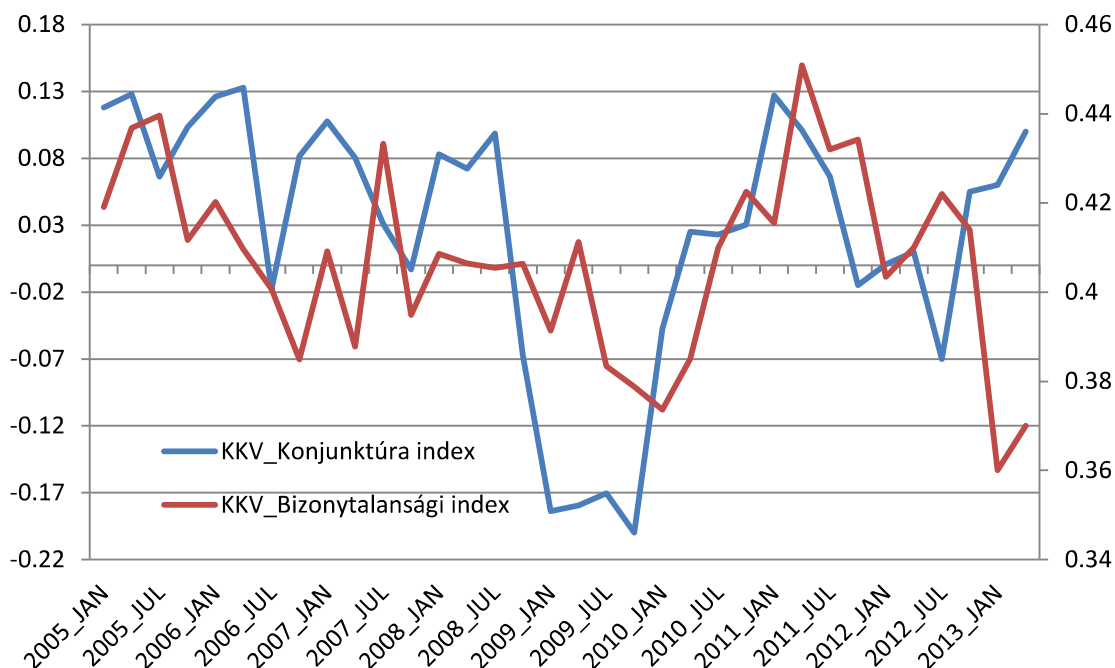
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teibs020&plugin=1>

1.2 KKV indexek

Szeptember közepén jelent meg a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet második negyedévi KKV körképe². Az előző év végén kezdődő javulás folytatódott 2013 második negyedévében. A konjunktúra index tovább emelkedett, értéke megközelítette a 2010 év végi lokális csúcsot. A bizonytalansági index 2011 eleje tartó süllyedése megtorpant, trendfordulóról ugyanakkor nem beszélhetünk.

² <http://www.gvi.hu/index.php/hu/research/showItem.html?id=343>

3. ÁBRA: A KKV KONJUNKTÚRA- ÉS BIZONYTALANSÁGI INDEX (GVI)

Forrás: GVI

A felmérés szerint a jelen helyzetre vonatkozó indikátorok negatívak, míg a jövőbe mutató változók inkább javulást jeleznek. A várható létszámalakulás stagnálását leszámítva az összes jövőre vonatkozó mutató értéke nőtt a második negyedévben. Szembetűnő a beruházási aktivitásra vonatkozó erőteljes javulás.

A rendelésállomány enyhe csökkenését jelezték a vállalkozások – legnagyobb mértékben az exportáló cégek mutatója csökkent. A kis- és közepes vállalkozások létszámra vonatkozó terveiben ugyanakkor pozitív fordulat tapasztalható. Míg az előző negyedévben a válaszadók 8 százaléka tervezett munkaerő-felvételt, addig a második negyedévben ez az arány 15 százalékra nőtt. Gazdasági ágak szerint a feldolgozóiparban és a kereskedelemben lehet létszám-bővülésre számítani.

A beruházási aktivitás jelentősen javult: egy negyedévvel korábban a vállalkozások 56 százaléka nem tervezett beruházást, most már csak 26 százaléka nem tervezi.

A jelentés kiemeli, hogy nőtt a különböző méretű vállalkozások közötti véleménykülönbség. Miközben a konjunktúra index szinten minden metszetben javult, a közepes méretű, exportáló vállalkozások várakozásai enyhén romlottak. Az exportpiacok bővülése tehát még várat magára.

Szeptember közepén jelent meg a K&H KKV felmérése is. A jelentés szerint a bizalmi index tíz tényezője közül az EU részindex csökkent, ami az európai uniós pályázati lehetőségeket méri. A felmérés szerint a vállalkozások kevesebb, mint fele tartja reálisnak az uniós forrás elnyerését.

Az eredmények nyilván összefüggésben vannak a gazdaságfejlesztésre alokált források kimerülésével. A 2007-2013-as fejlesztési ciklusban rendelkezésre álló uniós pénzekből új kiírások

már nem várhatók ezen gazdaságfejlesztés címén, a Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretét előreláthatóan sikerül teljes egészében felhasználni.

1.3 Vállalkozások száma

A vállalkozások száma júliusban enyhén emelkedett. Létszám-kategóriánként vizsgálva ugyanakkor csak a 0 fős és ismeretlen létszámú cégek gyarapodtak, a többi kategóriában kisebb-nagyobb csökkenés volt megfigyelhető.

1. TÁBLÁZAT: A REGISZTRÁLT GAZDASÁGI SZERVEZETEK SZÁMA LÉTSZÁM-KATEGÓRIÁK SZERINT

Időszak		0 fős és ismeretlen létszámú	1–9 fő	10–19 fő	20–49 fő	50–249 fő	250 fő és több	Összesen
2012	Ja	469 379	1 145 072	21 328	10 252	4 603	873	1 651 507
	J	470 047	1 142 384	21 349	10 255	4 611	873	1 649 519
	F	475 406	1 138 433	21 358	10 266	4 630	874	1 650 967
	M	475 855	1 138 410	21 379	10 280	4 640	876	1 651 440
	Á	477 189	1 138 195	21 369	10 262	4 646	875	1 652 536
	Mj	479 175	1 137 512	21 333	10 254	4 652	877	1 653 803
	Jú	480 852	1 136 852	21 323	10 246	4 656	878	1 654 807
	Jl	483 637	1 136 422	21 286	10 236	4 658	878	1 657 117
	Au	486 415	1 136 416	21 270	10 225	4 665	878	1 659 869
	Sz	487 487	1 137 405	21 279	10 225	4 674	874	1 661 944
	O	489 305	1 137 174	21 245	10 213	4 689	872	1 663 498
	N	490 386	1 137 037	21 249	10 203	4 698	874	1 664 447
	D	493 912	1 135 489	21 230	10 191	4 706	874	1 666 402
2013	Ja	496 157	1 133 385	21 206	10 137	4 648	869	1 666 402
	J	495 282	1 133 744	21 170	10 132	4 659	869	1 665 856
	F	500 458	1 133 155	21 128	10 107	4 659	870	1 670 377
	M	502 774	1 133 394	21 129	10 091	4 661	872	1 672 921
	Á	504 679	1 133 792	21 104	10 093	4 674	872	1 675 214
	Mj	507 297	1 134 961	21 127	10 078	4 682	872	1 679 017
	Jú	509 013	1 135 515	21 138	10 059	4 685	874	1 681 284
	Jl	510 333	1 135 453	21 127	10 055	4 688	874	1 682 530

Forrás: KSH STADAT

Az OPTEN szeptemberi közleménye szerint szerény ütemű csökkenésnek indult a megszűnő cégek száma. Az elmúlt három hónapban 9211 cég szűnt meg Magyarországon. A cégszűnések

nyilvántartásával foglalkozó cég szerint újabb cégtörlési hullám jövő tavasszal lehet, mivel 2014 március 15-től életbe lép a megemelt törzstőkére vonatkozó szabályozás a korlátolt felelősségű társaságok számára.

1.4 KKV-k uniós támogatásának növelése

Johannes Hahn, az Európai Bizottság regionális biztosa a tagállamok pénzügyminisztereinek találkozásán a KKV-k támogatására szánt pénzügyi keret megemelésére tett javaslatot. A most futó hét éves fejlesztési időszakban erre a célra fordított 70 milliárd eurós keretet 2014-2020 között 140 milliárd euróra növelné. Indoklása szerint az európai munkanélküliség csökkentésének fontos eszköze a KKV-k támogatása.

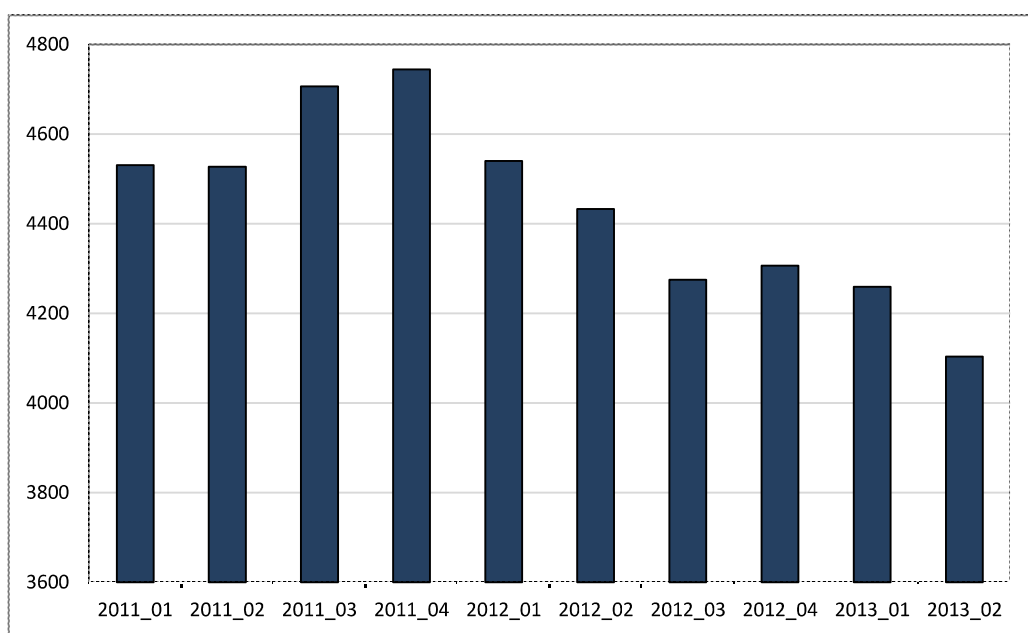
A szeptember 13-ai vitában a pénzügyminiszterek többségének az volt a javaslata, hogy más fejlesztési alapok terhére növeljék a KKV-knak juttatandó forrásokat. Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter ugyanakkor azt javasolta, hogy az Európai Beruházási Banknak kellene nagyobb szerepet vállalnia a szektor finanszírozásában.

II. Elemzés

2.1 KKV-k hitelezése - Növekedési hitelprogram

Júniusi adatok szerint a vállalati hitelállomány tovább mérséklődött a PSZÁF adatai szerint³, egy hónap alatt 0,9 százalékos volt a csökkenés. A vállalati hitelekben belül a KKV hitelek állománya is mérséklődött. A PSZÁF által negyedévente frissített adatsor szerint 2013 második negyedévének végén a KKV hitelállomány 4,1 milliárd forint volt, miközben 2011 végén 4,7 milliárd forint volt az állomány.

4. ÁBRA: KKV HITELÁLLOMÁNY ALAKULÁSA NEGYEDÉVENTE (MILLIÁRD FORINT)

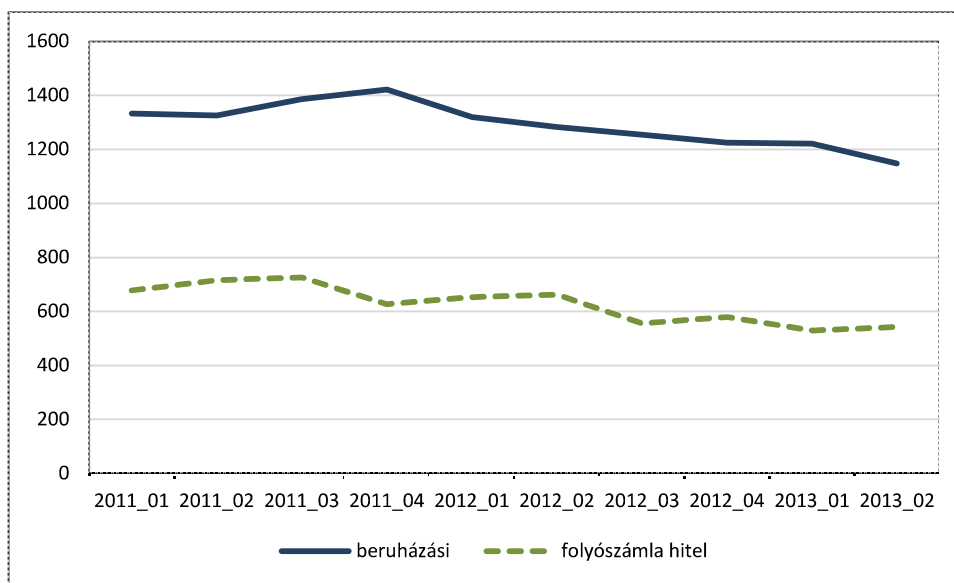
Forrás: PSZÁF

Megjegyzés: Részvénytársasági hitelintézetek, hitelintézeti fióktelepek, szövetkezeti hitelintézetek és speciális pénzügyi intézmények összes KKV hitelállománya

A csökkenő vállalati hitelállomány a beruházások további csökkenését vetíti előre. A hitelezés felfutása a gazdasági növekedés fontos előfeltétele. A második negyedévi adatokból azonban az látható, hogy a beruházási hitelek állománya még mindig csökkenő trendet mutat. A folyószámlahitelek stagnálnak.

³ http://www.pszaf.hu/data/cms2405641/hitint_gyors_2013junius_j.pdf

5. ÁBRA: KKV-K BERUHÁZÁSI ÉS FOLYÓSZÁMLA HITELEINEK ALAKULÁSA NEGYEDÉVENTE (MRD Ft)

Forrás: PSZÁF

Az MNB a gazdasági növekedés felpörgetése érdekében indította el Növekedési Hitelprogramját 2013 áprilisában. A konstrukciónak két fő célja van: az egyik a devizaalapú hitelek kiváltása alacsony kamatozású forinthitellel, a másik alacsony kamatozású új hitel nyújtása a kedvezményezetteknek.

Az eredetileg 500 milliárd forintos kerettel meghirdetett programban rendelkezésre álló forrást az MNB mindjárt az indulást követően 750 milliárd forintra emelte (425 milliárd forint hitel és 325 milliárd forint devizahitel kiváltására). Az MNB becslései szerint az eszköz 150-200 milliárd forinttal emelheti a KKV hitelállományt és a devizahitelek aránya a jelenlegi 52 százalékról 50 százalék alá süllyedhet.

Már júniusban harminchat pénzintézet jelentkezett a negyvenből, hogy részt venne a programban, augusztus végéig a 750 milliárd forintnyi keretösszeg 60 százalékát sikerült felhasználni.

2. TÁBLÁZAT: HITELINTÉZETEK „RÉSZESÉDÉSE” A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAMBÓL

	Mrd Ft	Részesedés
K&H	95	12.7%
Takarékbank és Tak. Int.	83	11.1%
MKB	82	10.9%
Raiffeisen	64	8.5%
Erste	57	7.6%
UniCredit	46	6.1%
Budapest Bank	44	5.9%
FHB	30	4.0%
CIB	27	3.6%
Volksbank	20	2.7%
HBA	13	1.7%
Gránit	11	1.5%
TÉSZ	10	1.3%
Egyéb	168	22.4%
Összesen	750	100.0%

Forrás: *portfolio.hu*,

http://www.portfolio.hu/vallalatok/penzugy/2000_milliardos_hitelprogramot_jelentett_be_matolcsy.1.189006.html

Szeptember elején az MNB a Növekedési Hitelprogram meghosszabbításáról döntött, 2014 végéig további 2000 milliárd forintos keretösszegű programot hirdetett meg a kis- és középvállalkozások számára. A program változatlan paraméterekkel folytatódik október 1-től.

A jegybank továbbra is 0 százalékos forrást nyújt a hitelintézeteknek, a kkv-k továbbra is legfeljebb 2,5 százalékon és maximum 10 éves futamidő mellett juthatnak forráshoz. A három pillér is megmarad: az első pillérben új hitelek kerülnek kihelyezésre. Ennek teljes összege 1800 milliárd forint, az első szakaszban 450 milliárd forint. A második pillér meglévő hitelek (akár forint, akár deviza) kiváltására szolgál, ami a fennmaradó 10%-ot teszi ki. (A III. pillér célja az ország rövid lejáratú külső adósságának csökkentése a bankoknak nyújtott kedvező deviza-swap ügyleteken keresztül.)

Míg az első körben folyósított hitelek 40 százalékát fordították meglévő hitelek kiváltására, addig az újabb körben a jegybank szeretné, ha ez az arány csökkenne, és inkább az új – beruházásokat szolgáló – hitelek aránya emelkedne. A 2000 milliárdos keret 90 százalékát most új hitelezésre, míg a fennmaradót 10 százalékot hitelkiváltásra fordítanának.

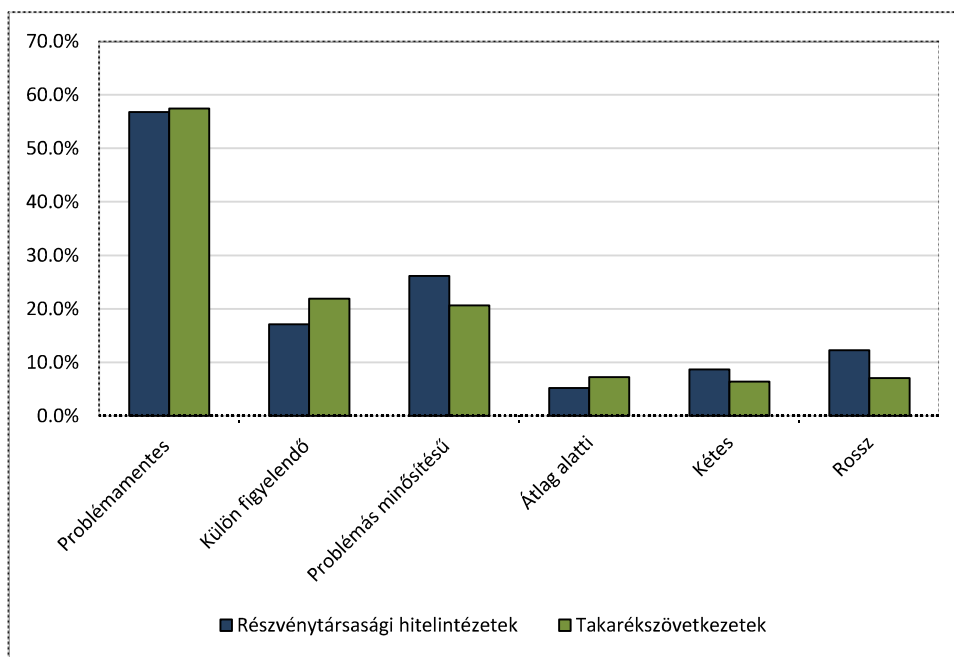
3. TÁBLÁZAT: HITELPROGRAM SZERKEZETE SZEPTEMBERBEN

Hitel fajtája	Részesedés
Új beruházási hitel	32%
Új forgóeszközhitel	28%
Hitelkiváltás	40%

Forrás: MNB

Az eddig tapasztalatok alapján jelentős különbségek fedezhetők fel a különböző hitelintézetek között⁴. A Takarékszövetkezetek nagyobb arányban tudtak új hiteleket kihelyezni (77%), míg a kereskedelmi bankok elsősorban a meglévő hitelek kiváltására fordították a rendelkezésre álló forrásokat. Ez összefüggésben lehet a portfóliók eltérő minőségével. Míg a részvénytársasági hitelintézetek hitelállományán belül 12,3 százalék tekinthető „rossznak”, addig a takarékszövetkezeteknél ez arány 7 százalék.

3. ÁBRA: KKV HITELÁLLOMÁNY ÖSSZETÉTELE 2012 II. NEGYEDÉV VÉGÉN

Forrás: PSZÁF, Századvég számítás

A program egyik kézzelfogható eredménye, hogy a devizahitelek aránya már szeptemberben mérséklődött. A devizahitelek aránya a június végi 52 százalékos szintről – a jegybank előzetes adatai szerint – szeptember végére 44 százalékra süllyedt. A KKV-k deviza-kitettsége tehát érdemben javítja a vállalkozások likviditási helyzetét.

Kérdés, hogy sikerül-e felpörgetni az új hitelezést. Az eddig bemutatott tapasztalatokból is látható, hogy a hitelintézetek elsősorban a meglévő rossz portfólió javítására használták a hitelprogramban elérhető eszközöket. Várhatóan az októberben induló második körben is a hitelkiváltás lesz a népszerűbb – a keret erejéig. A pénzügyi közvetítőrendszer gördülékeny működéséhez elengedhetetlen, hogy a kereskedelmi bankok portfóliója tisztuljon. Kedvezőbb hitel-portfólió mellett a kereskedelmi bankok kockázatviselési hajlandósága is emelkedik. A program hatása várakozásaink szerint inkább ezen a fent leírt közvetett csatornán keresztül jelentkezik, azaz nem direktben járul hozzá a KKV-k beruházási hiteleinek emelkedéséhez, hanem a bankok portfóliójának javításán keresztül⁵. Ebből a szempontból kérdéses, hogy az újabb 2000

⁴ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Moneteris_politika/NHP/NHPabrak_magyar_0911.pdf

⁵ Az már más kérdés, hogy mi történik azzal az összeggel, amit a külföldi tulajdonú anyabankok eddig a magyarországi fiókok „segítésére” fordítottak. Elképzelhető olyan forgatókönyv, hogy az MNB hitel ezt az összeget váltja ki. A kereskedelmi bankok viselkedése ebben az esetben nehezen prognosztizálható.

milliárd forintot – amiből 200 milliárd forint fordítható hitelkiváltásra – sikerül-e teljesen kimeríteni.

A fent már idézett GVI felmérésben kitértek a hitelkereslet alakulására is. A felmérés csak 2013 áprilisi adatokat tartalmaz erre vonatkozóan. Az akkori adatok a hitelfelvétel lehetősége iránt érdeklődő vállalkozások arányának csökkenését jelzik. A válaszadók 16,5 százaléka mondta, hogy az elmúlt fél évben banki hitel iránt érdeklődött, ami két százalékponttal alacsonyabb a megelőző időszak értékénél.

2.2 Díj a sikeres vállalkozásokért

A nemzetgazdasági miniszter augusztustól havonta három kategóriában ad át díjakat sikeres vállalkozásoknak. A hónap beruházója, a hónap kis- és középvállalkozása és a hónap induló vállalkozása címet nyerhetik el ezentúl a vállalkozások. Augusztusban a Teva csoport, a ChocoMe Kft és a Clariton Kft részesült elismerésben. A díjakat egy háromtagú zsűri ítéli oda (Felcsuti Zsolt, az MPF csoport igazgatóságának elnöke, Kozma András a Commerzbank Zrt. elnök-vezérigazgatója és Szegner Balázs az Equilor Befektetési Zrt. üzletfejlesztési igazgatója).

A sikeres vállalkozások elismerése fontos, hiszen a vállalkozói lét elfogadottsága nagyon alacsony Magyarországon. Az Eurobarometer felmérései és a Global Entrepreneurship Monitor (GEM)⁶ is hasonló eredményekre jutott.

A GEM rendszeresen végez vállalkozókkal kapcsolatos kérdőíves felméréseket. A kérdések négy kérdéskörbe csoportosíthatók: vállalkozói attitűd, vállalkozói aktivitás, adottságok és vállalkozói aspirációk. A vállalkozók megítélésével kapcsolatos eredményeket az attitűdre vonatkozó indikátorok között kell keresni. A felmérésben használt, attitűdre irányuló változókat két típusba érdemes sorolni: személyes attitűdre (mennyiben lát lehetőséget vállalkozni, képesnek érzi-e magát vállalkozni, mennyire tartja kockázatosnak a vállalkozás indítását stb.) és kulturális attitűdre vonatkozó kérdésekre (társadalmi státusz, médiafigyelem stb.). Míg az előbbi mutatók inkább a belső késztetésekre, addig az utóbbi kategóriába tartozó változók a külső paraméterekre fókuszálnak.

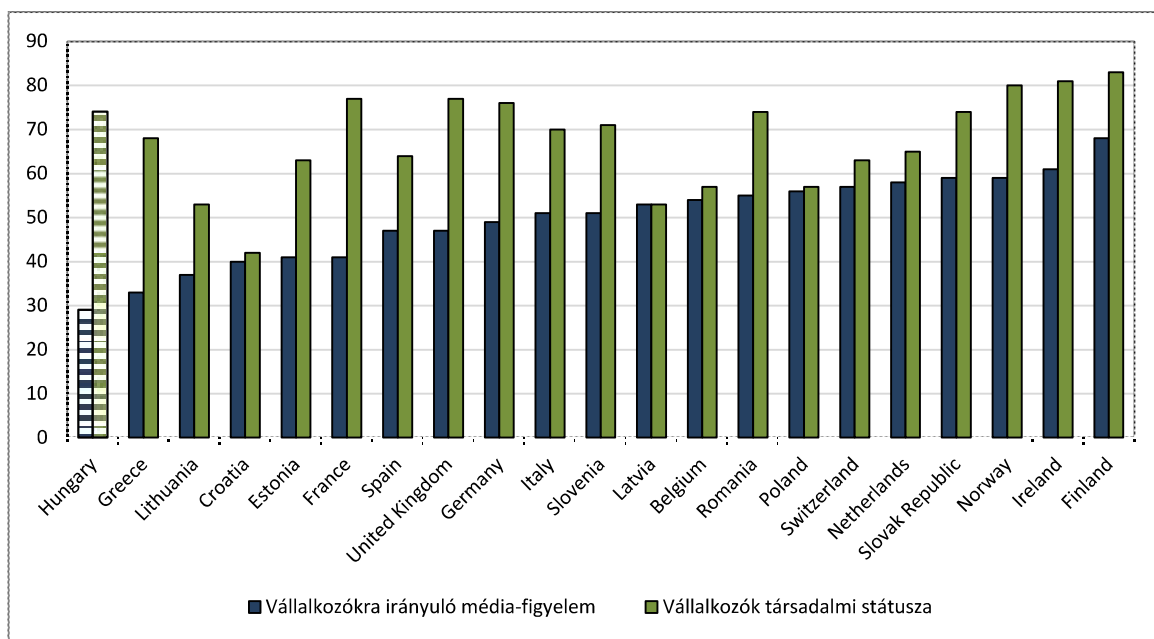
Az adatokból jól látható, hogy Magyarországon a vállalkozókra nagyon kevés pozitív médiafigyelem irányul illetve a lakosság kevésbé érzékeny a vállalkozókról szóló sikertörténetekre⁷. Az online adatbázisban szereplő európai országok között hazánk a legalacsonyabb értéket érte el a 2009-es felmérésben. A vállalkozók társadalmi státusza⁸ már ugyanebben az összehasonlításban kedvezőbb, a listázott huszonegy ország között 2009-ben a kilencedikek voltunk.

⁶ <http://www.gemconsortium.org/>

⁷ Médiafigyelem: 18-64 éves felnőtt lakosság azon százaléka, aki gyakran olvas, hall vagy lát a különböző médiában pozitív híreket sikeres vállalkozókról. (GEM Hungary 2011 Report)

⁸ A vállalkozói társadalmi státusz: 18-64 éves felnőtt lakosság azon százaléka, akik úgy vélik, hogy a vállalkozók társadalmi elismertsége magas. (GEM Hungary 2011 Report)

4. ÁBRA: A VÁLLALKOZÓI LÉT „ELISMERTSÉGE” A GEM FELMÉRÉS ALAPJÁN, 2009

Forrás: Global Entrepreneurship Monitor, online adatbázis

Az Eurobarometer 2012-es felmérés szerint⁹ hasonló eredményeket kapunk a fenti attitűdöket vizsgálva. A vizsgálatban résztvevő emberek 55 százaléka szerint a vállalkozók csak a saját zsebükre gondolnak (EU átlag 52 százalék).

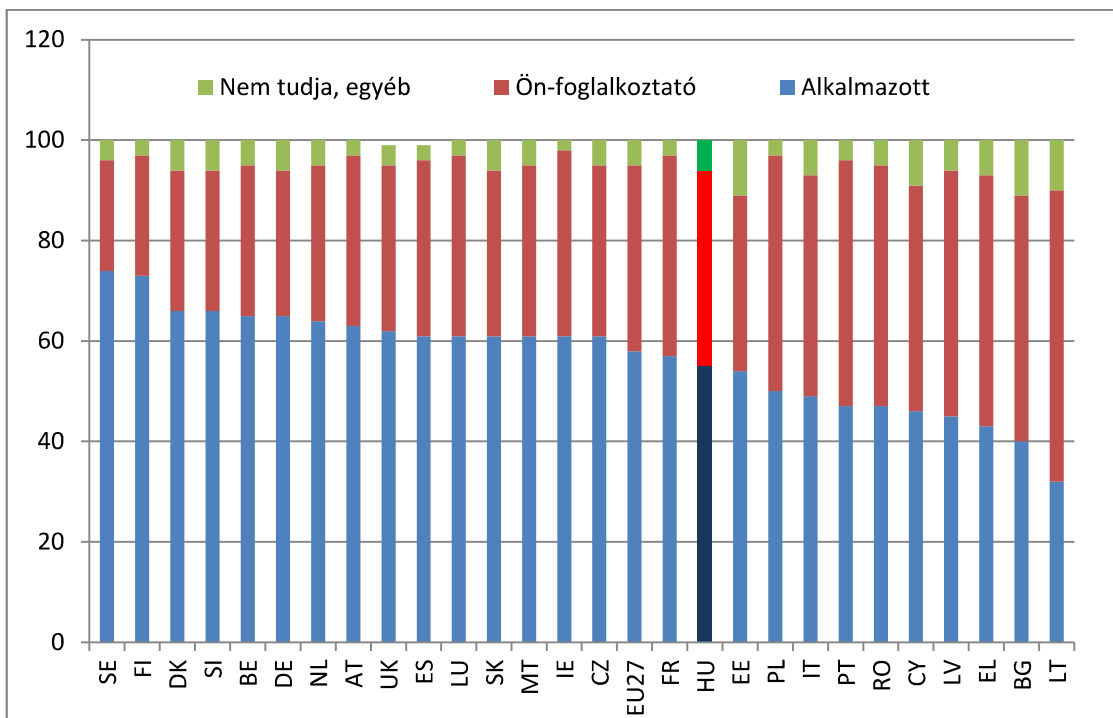
2.3 Vállalkozói hajlandósága – Nagy Britannia

A Vállalkozás 2020 Cselekvési Terv¹⁰ célul tűzi ki, hogy minél többen vállalkozzanak Európában. „Ahhoz, hogy az európai gazdaság újra bővüljön és a foglalkoztatottság nőjön, Európának még több vállalkozásra van szüksége” – fogalmazza meg a legfontosabb célkitűzést a program a dokumentum elején. A vállalkozók – azon belül is elsősorban a KKV-k – teremtik az új munkahelyek jelentős részét, teszik versenyképesebbé a gazdaságot, vezetnek be újszerű megoldásokat.

⁹ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/eurobarometer/>

¹⁰ A Cselekvési Tervet részletebben a 2013/1-es KKV jelentésben mutattuk be.

5. ÁBRA: HA VÁLASZTHATNA, MILYEN TÍPUSÚ MUNKÁT VÁLASZTANA...

Forrás: Eurobarometer 2012, 2012. júniusi felmérés eredményei

A cselekvési terv megállapítja, hogy mindazon túl, hogy kevesebb ember akar Európában vállalkozni, az újonnan induló cégek növekedése is lényegesen lassabb, mint az Egyesült Államokban alapított cégeké. A program elsősorban az oktatási rendszerben látja a vállalkozói hajlandóság elterjedésének akadályait, de probléma az is, hogy Európában nem ismerik el megfelelően a sikeres vállalkozásokat, vállalkozókat. Az európai országokban különböző programokat indították a vállalkozóvá válás érdekében. Az egyik legrégebben működő, több szempontból sikeres angol gyakorlatot mutatjuk be röviden.

Nagy Britanniában 2011 április elsején indult a New Enterprise Allowance (NEA) program. A több mint két éve indult kezdeményezés több elemében változott időközben, de lényegét tekintve azóta változatlan. Az NEA keretében pénzügyi támogatás mellett mentorálással segítik az induló vállalkozások helyzetét.

A program lényegében az alábbi elemekből épül fel:

- a Munkaügyi Központnál (Jobcentre) jelentkező álláskereső mellé mentort rendelnek, amennyiben jelentkezik a programra¹¹;
- miközben a pályázónak folyósítják az álláskeresői járadékot, egy mentor segíti abban, hogy összeállítsa üzleti tervét;

¹¹ Korábban hat hónapos „álláskeresői” múlttal lehetett a programba jelentkezni, 2012 októberétől viszont a munkaügyi központos bejelentkezést követő napon lehet jelentkezni.

- a vállalkozás elindítását követően az álláskeresői járadék helyett a vállalkozó 26 héten keresztül vállalkozói járadékot kap, amely az első 13 héten 65 font, majd 33 fontra csökken.

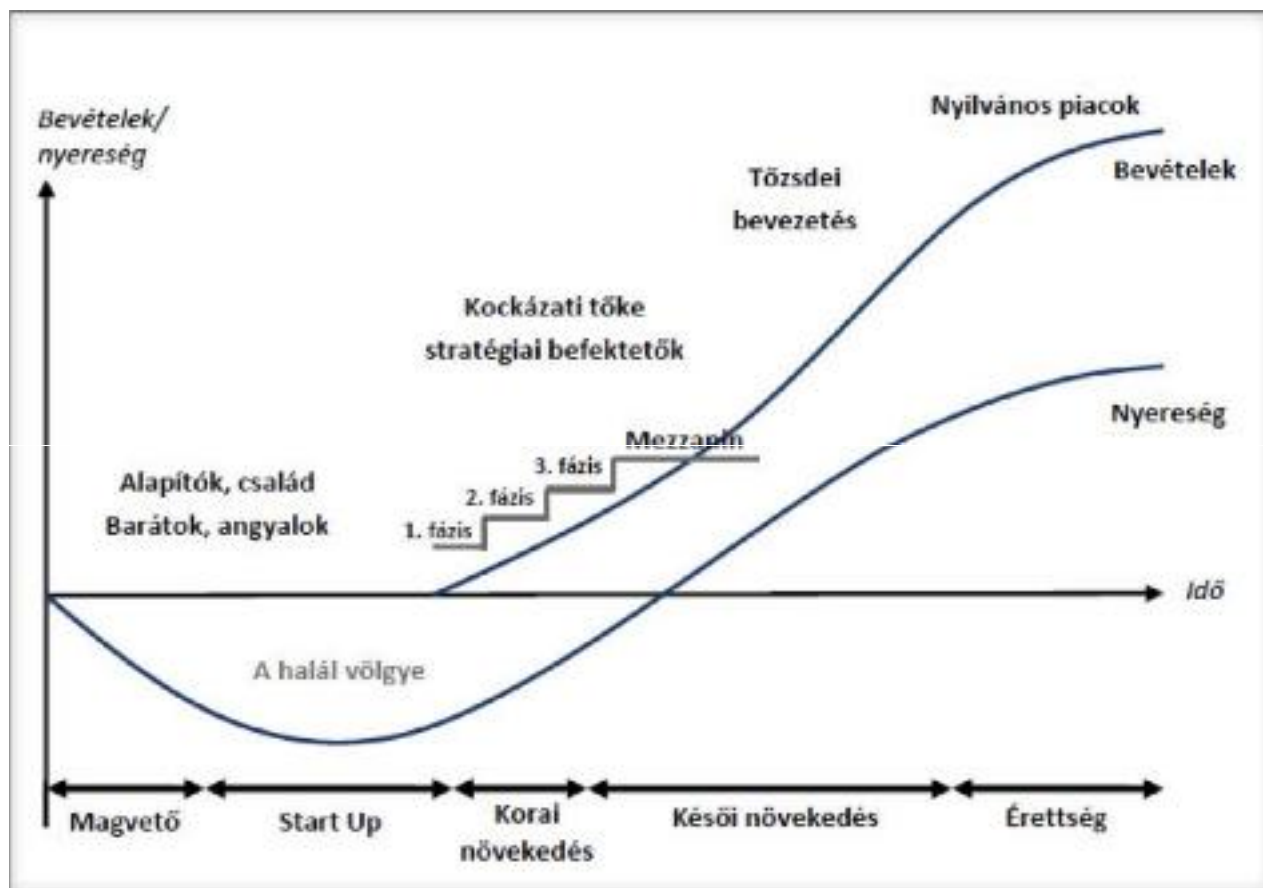
Az elmúlt két évben közel 30 ezer vállalkozás jött így létre, 2013 májusi adatok alapján közel 55 ezer ember részesül jelenleg mentori támogatásban. A programban résztvevők 70 százaléka 25-49 év közötti, míg 23,2 százaléka 50 évnél idősebb és mindössze 6,7 százaléka 18-24 év közötti.¹² Az aktuális adatok alapján több mint kétszer annyi férfi vesz részt a programban, mint amennyi nő.

A program legfontosabb eleme a mentori hálózat. A mentorálási feladatok ellátására pályázatot írtak ki, amit hét helyi kamarából álló konzorcium nyert el. A hálózat folyamatosan keres önkénteseket, akik fizetség nélkül végzik a munkát. Folyamatosan várják a tapasztalt tanácsadók, üzletemberek jelentkezését, akiknek – az üzleti terv készítésének időszakában – átlagosan heti egy órát, később, 6 hónapon keresztül havi 1-2 órát kell foglalkoznia az újdonsült vállalkozóval.

A vállalkozások támogatását szolgáló eszközök akkor tekinthetők hatékonyak, ha azok a vállalati életciklus különböző szakaszaihoz megfelelően illeszkednek, illetve egymásra épülnek. Egy induló vállalkozás finanszírozása értelemszerűen több kockázattal jár, mint egy több éve működő vállalkozásé. Nem hatékony az a KKV támogatási rendszer, ami kihagyja a különböző szakaszokat (például késői növekedési szakaszban lévő vállalkozásokat kíván támogatni úgy, hogy a korai növekedési szakaszból a vállalkozások nem tudnak saját erőből továbblépni).

6. ÁBRA: VÁLLALKOZÁSOK ÉLETIKLUSA ÉS FINANSZÍROZÁS

¹² A programban csak 18 év fölöttiek vehetnek részt.

Forrás: Szerb László (2006)

A fent bemutatott brit gyakorlat a vállalkozások elindításában nyújt segítséget. Lényeges jellemzője, hogy a pénzbeli, vissza nem térítendő támogatást mentorálással kombinálja. A vállalkozói ismeretek megszerzése elengedhetetlen ahhoz, hogy az újonnan induló vállalkozás sikerrel boldoguljon az üzleti világban. A mentori rendszerben a hatékonyság kulcsa, hogy a tanácsadóknak van üzleti tapasztalatuk és a munkát önkéntes alapon végzik.

2.4 KKV-k részvétel a közbeszerzésekben

A Közbeszerzési Hatóság 2012-es beszámolója¹³ alapján a KKV-k „nyerési esélye” kicsit romlottak 2011-hez képest. Az összes eljárás 79,2 százalékában KKV-kat hirdettek ki nyertesnek, a nyertesek az eljárások összegének 34,5 százalékára szerződhetek le. Miközben a KKV-k által elnyert eljárások száma kisebb megszakításokkal, folyamatosan emelkedett az elmúlt tíz évben, az érték-arány inkább csökkent. 2001-ben még csak a nyertes eljárások 65,4 százalékát lehetett KKV-khoz kötni, addig 2012-ben már közel nyolcvan százalékot. Mindeközben a teljes közbeszerzési érték-hányad a 2001-es 59 százalékról 34,5 százalékra csökkent. Vagyis egyre több pályázaton nyertnek a kisebb vállalkozások, de ezek összértéke a teljes közbeszerzési értéken belül mérséklődik.

4. TÁBLÁZAT: A KKV-K ÁLTAL ELYNERT ELJÁRÁSOK ARÁNYA

¹³ <http://www.parlament.hu/irom39/10294/10294.pdf>

	KKV-k által elnyert eljárások számának aránya az összes eljárás százalékában	KKV-k által elnyert eljárások számának aránya a közbeszerzések összértékének százalékában
2001	65,4	59,0
2002	65,7	46,8
2003	64,9	54,1
2004	72,5	46,1
2005	66,9	41,0
2006	67,4	34,4
2007	71,4	34,2
2008	70,8	39,1
2009	74,0	39,1
2010	79,3	47,8
2011	80,5	41,7
2012	79,2	34,5

Forrás: Közbeszerzések Tanácsa éves beszámolók

Eljárásszámok tekintetében a KKV-k által elnyert közbeszerzések aránya a közszolgáltatók, a közjogi szervek és a központi költségvetési szervek esetében csökkent, míg az egyéb ajánlatkérők és a helyi önkormányzatok beszerzésein belül növekedett.

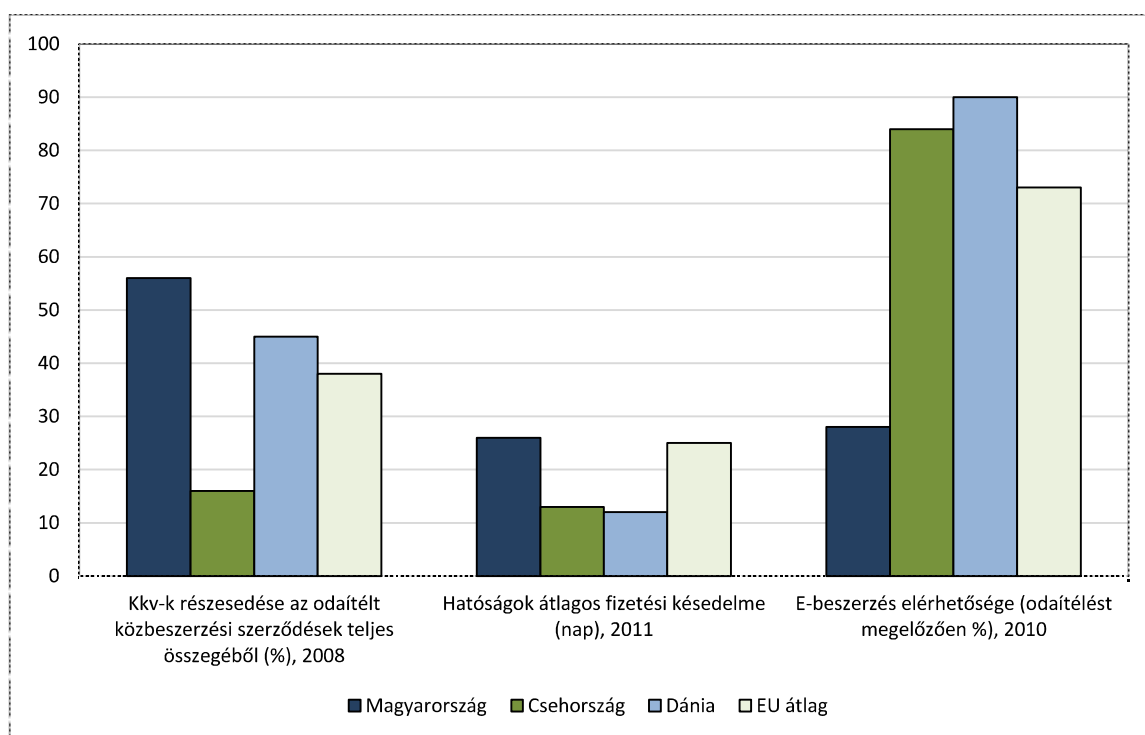
5. TÁBLÁZAT: A KKV-K ÁLTAL ELNYERT ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ARÁNYA AJÁNLATKÉRŐK SZERINT

	Eljárások számának aránya				Eljárások értékének aránya			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Központi költségvetés	72,99	75,75	80,12	76,44	40,1	42,4	42,91	32,10
Helyi önkormányzatok	75,25	81,66	81,67	83,48	56,59	68,05	54,33	48,92
Közzogi szerv	68,54	74,64	76,76	71,37	28,31	23,19	25,52	24,98
Közzolgáltató	72,33	68,9	62,39	55,56	19,18	40,16	30,23	27,91
Egyéb ajánlatkérő	80,30	85,8	87,48	93,37	77,26	68,32	81,04	34,64

Forrás: Közbeszerzések Tanácsa éves beszámolók

Nemzetközi összehasonlításban jónak mondható a KKV-k részvétel a közbeszerzési eljárásokban. Az Európai Bizottság KKV jelentése szerint (SBA Fact Sheet, 2012) a KKV részesedése az odaítélt közbeszerzési szerződések teljes összegéből meghaladja az uniós átlagot. Elmaradásunk két kapcsolódó területen van. Egyrészt a hatóságok (ide értve most az ajánlatkérőket) átlagos fizetési késedelme magasabb az átlagos értéknél, másrészt az elektronikus beszerzések elérhetősége alacsony.

7. ÁBRA: KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK MAGYARORSZÁGON, DÁNIÁBAN ÉS CSEHORSZÁGBAN ÉS AZ EU ÁTLAGÁBAN

Adatok Forrása: 2012. évi SBA Fact Sheet

Az Európai Unió kis- és középvállalkozási politikáját meghatározó dokumentum a Kisvállalkozói intézkedéscsomag (Small Business Act, amely a 2000 júniusában elfogadott Kisvállalkozói karta helyére lépett) követelményként határozza meg, hogy meg kell könnyíteni a KKV-k részvételét a közbeszerzési eljárásokban.

Az elektronikus közbeszerzés megkönnyítése, valamint az eljárások elbírálási idejének csökkentése érdekében több európai országban (Ausztria, Németország, Anglia) is létrehoztak egy közbeszerzési portált, ahol a teljes pályázási folyamat lebonyolítására lehetőség nyílik a pályázati lehetőségek ismertetésétől egészen a pályázatok elbírálásáig.

Magyarországon jelenleg is folyamatban van az új uniós közbeszerzési irányelv csomag elfogadása. Az elektronikus közbeszerzés kialakításával kapcsolatban ez a dokumentum is tartalmaz elvárásokat: kötelező elektronikus hirdetményfeladás, a közbeszerzési dokumentumok (ingyenes) elektronikus hozzáférhetőségének biztosítása, elektronikus kommunikáció az ajánlatkérő és az ajánlattevők között és az ajánlatok elektronikus beadásának biztosítása. Az irányelv tehát nem várja el a teljes közbeszerzési folyamat elektronikus nyomonkövetését, kezelését, mivel még nincsenek egységes európai követelmények minden területre kiterjedően – bár ezek kidolgozása folyamatban van az Európai Bizottságon belül.

A szabályok átültetése két éven belül valósulhat meg. Fontos hangsúlyozni, hogy az elektronikus ügyintézés némi adminisztrációs teher-növekedéssel is járhat a KKV-k körében, hiszen számos elektronikus tanúsítványt és elektronikus aláírást is be kell szerezni.